

FUNDACJA GENERAL ELŻBIETY ZAWACKIEJ
Archiwum i Muzeum Pomorskie Armii Krajowej
oraz Wojskowej Służby Polek
87-100 Toruń, ul. Podmurna 93, tel. 0048 56 65 22 186
e-mail: fapak@wp.pl; www.zawacka.pl

poprzedni nr 36

XI 103 2/8

opt. XI 197

W. G.

Kościuszyna
JOW „Gr. P. - AK

† Lehmann Kazimiera
z d. Rolbiecka

ps. „Kazio”

M: 36/36 Pom.

**SPIS ZAWARTOŚCI
TECZKI**

Lehmann Stanisława.....

J. N. - 36/36 Pom.....

Mościerzyna JON, Gryf Pom.
-A 2

I./1. Relacja k. 3 s. 1-3

I./2. Dokumenty (sensu stricto) dotyczące relatora —

I./3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące relatora —

II. Materiały uzupełniające relację —

III./1. Materiały dotyczące rodziny relatora —

III./2. Materiały dotyczące ogólnie okresu sprzed 1939 r. —

III./3. Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945) —

III./4. Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945 —

III./5. Inne ...

IV. Korespondencja

1). 2. 12. okima, k. 5 s. 1-5

V. Nazwiskowe karty informacyjne 7

VI. Fotografie k. 2 s. 1-2

1/1. Relacja - Lehmann Kazimiera:

1. Inf. mt. Kazimierzy autorstwa, jej brata
(brak imienia), wkp. bez daty z dopiskiem
E. Zawackiej, omg. k. 1 s. 1
2. Relacja Plichty Marty z ol. Polowickiej
z 4.11.1978, wkp. omg. k. 1 s. 2
3. Biogram - relacja autorstwa E. Skerskiej,
mpis z grudnia 2013 k. 1 s. 3

ARCHIWUM

Elzbiety Zatorskiej

poz. 36/P/P

data wpływu

Lechmanu ⁺ ~~M~~ ~~W~~ ~~K~~ ~~S~~ ~~z~~ ~~d~~ ~~o~~ ~~m~~ ~~n~~ ~~R~~ ~~o~~ ~~b~~ ~~o~~ ~~w~~ ~~e~~ ~~k~~ ~~a~~

nr ~~137~~ 26.8.1946 n.

miara rodzinowa Franciszki Helentz

zginęła 21.3.1943 w Potulicach

W dobie była kwiłkiem doświadczalnicy.

Jako marynarka, która prowadziła tajne
nauczanie dzieci w Siemianach pow. Kosów
Zostawała zabrana do obozu w Potulicach.

Porat
Mirosława z Kościuszki

„Zaskoczka?”

podaję 28.X.74: "Za polskości zbite w domach
rekomo utrzymywane. Kontrola z partyzanckimi
wymosiła żyć do "bazy" Gryfe Pamiary
za to przy odlaty. Życiu w Potulicach
1-1 Polbicki

Schemat relacji wewnątrz
masy, której walc o niepodległość. 2

+ Karimiera Lehman z domu Rolbiecka
moja kuzynka, ukrywała się od
początku wojny w rodzinie
Dunajski niedaleko Przemiana parę
Koscielna. Pracowała w konspiracji;
w jaki sposób może mi się domnie
prawdopodobnie była łączniczką
"Rauicze", "Lasa" lub "Lobala".
Jako podejrzana uwięziona
z moją i dwójkiem dziećmi do
obozu Potulice, z kąd już nie wróciła.
Pochowano w Potulicach

Plachta Marta z d. Rolbiecka
po. Marcia Klawatsk-

Dnia 4. XI 1948 Stare-Bzajple

Lehmann Kazimiera z d. Rolbiecka ps. "Kazia" (1916-1944), organizatorka tajnego niezorganizowanego nauczania, łączniczka TOW „Gryf Pomorski” i Obw. AK Kościerzyna.

Urodzona 26 VIII 1916 w Trzebuniu, pow. Kościerzyna. Córka Franciszka i Heleny, miała brata Józefa i Leona; spokrewniona z Martą Rolbiecką zam. Plichta. Przed wybuchem II wojny światowej nauczycielka w Dziemianach.

Zagrożona aresztowaniem ukrywała się w leśniczówce Dunajki niedaleko Dziemian, gdzie z Marią Łabacką prowadziła tajne nauczanie. Przymuszalnie pełniła funkcję łączniczki ks. Józefa Wryczy ps. "Rawycz", prezesa Rady Naczelnej TOW „Gryf Kaszubski /Pomorski” w l. 1941-1943 oraz Stanisława Lesikowskiego ps. „Las” komendanta Obw. AK Kościerzyna od listopada 1943. Oskarżona o dostarczanie żywności do bazy leśnej TOW „Gryf Pomorski” i przymuszalnie tajne nauczanie, została aresztowana w domu, skatowana i wywieziona do obozu pracy w Potulicach wraz z mężem i dwojgiem dzieci. Zmarła w Potulicach 21 III 1944 i tamże pochowana.

Odznaczona pośmiertnie Krzyżem Armii Krajowej (nr 18883).

Brat, Józef Rolbiecki ps. „Kamień” ur. 27VIII 1912 w Trzebuniu , kmdt gm. Dziemiany TOW „Gryf Pomorski” od maja 1943 do 21 III 1945.

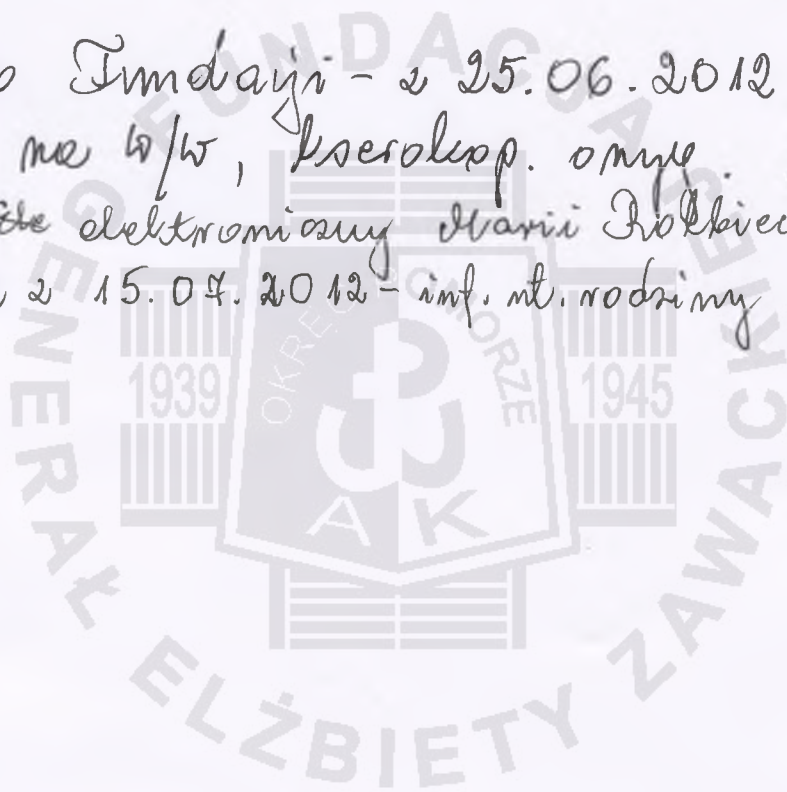
FAPAK, T.: Lehmann Kazimiera, Lesikowska-Szalewska Stefania, Miotk Ludwik. Rolbiecka Marta, T. prob.. „Odznaczenia”, poz. 389; *Słow. uczestniczek...*, s. 236 (Lehmanowa, zm. 21 III 1943); Inf. rodziny – Rolbieckiej-Mika Marii.

Elżbieta Skerska *Elżbieta Skerska*

XII 2013

IV/1. Korespondencja z Rodziną
Lehmann Kosiemiery (dot. relacji):

1. List elektroniczny Marii Jiki
(córki Józefa) z 23.05.2012 - dotyczy
zapytania o działalność Polbiedkich
z Inebumia, kop. k. 1 s. 1
2. Pismo Tundajki - z 25.06.2012
- odp. na w/w, kserokop. omys. k. 3 s. 2-4
3. List elektroniczny Marii Polbiedkich
- Jiki z 15.04.2012 - inf. nt. rodziny k. 1 s. 5

Wydrukowane ze stron: poczta.wp.pl

Data: Sroda, 23 Maja 2012 11:50

Od: Maria Mika <maryla.mika@wp.pl>

Do: <fapak@wp.pl>

Temat: Rolbiecky a Gryf Pomorski

Witam,
poszukuję materiałów na temat udziału mojej rodziny w organizacji Gryf Pomorski. Tworzę drzewo genealogiczne i usiłuję odtworzyć historię rodziny, w tym dzieje wojenne. Z opowiadań wiem, że byli członkami Gryfu. Zapytanie dotyczy rodziny Rolbieckich zamieszkujących w czasie wojny w Trzebuniu.

Mój ojciec to

Józef Rolbiecki ur. 27.08.1912 r.w Trzebuniu, s. Franciszka i Heleny Jego rodzeństwo ;

Kazimiera Lehmann z d. Rolbiecka

Leon Rolbiecki

Inni członkowie rodziny też byli w tej organizacji np. Marta Plichta z d. Rolbiecka ,kuzynka ojca.

Przypuszczam, że i inne osoby - ale nie o wszystkich wiem.

Czy mogłabym uzyskać informacje i kserokopie? Na jakich warunkach i jakie warunki powinienam spełnić?

Pozdrawiam

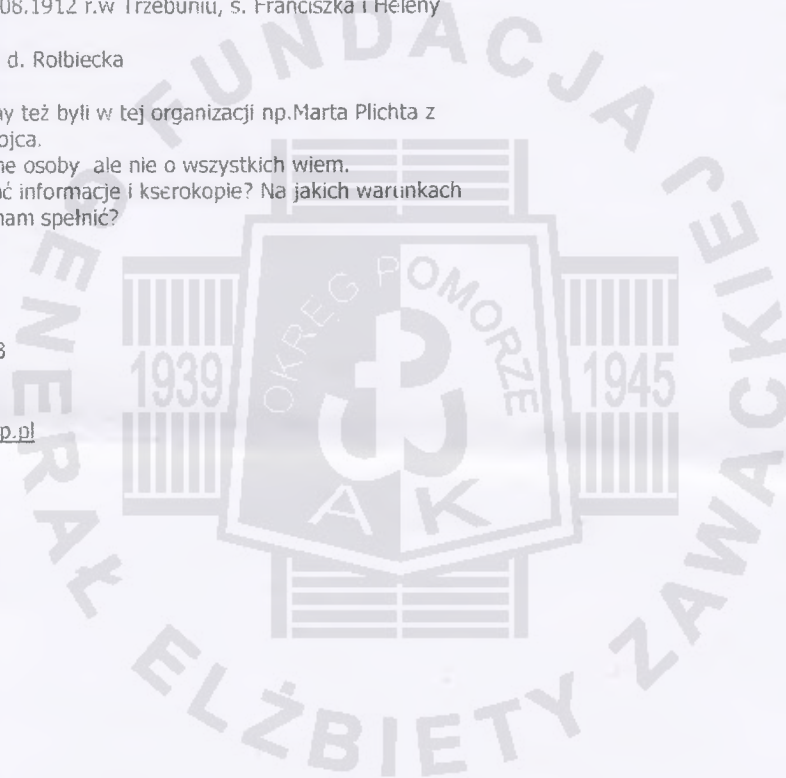
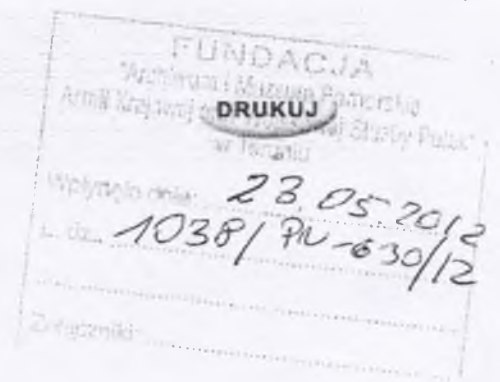
Maria Rolbiecka-Mika

ul. Skłodowskiej 18 c/3

83-400 Kościerzyna

tel. 58 686 41 46

mail: maryla.mika@wp.pl

FUNDACJA

GENERAŁ ELŻBIETY ZAWACKIEJ

ARCHIWUM I MUZEUM POMORSKIE ARMII KRAJOWEJ
ORAZ WOJSKOWEJ SŁUŻBY POLEK

Toruń, 22 VI 2012 r.

Toruń, 25 VI 2012

Pani
Maria Rolbiecka-Mika

83-400 Kościerzyna

Szanowna Pani !

W załączeniu przesyłam informacje o działalności konspiracyjnej Rodziny Pani w czasie okupacji mieszkającej w Trzebuniu.

Na początku chciałabym jednak podzielić się kilkoma uwagami. Otóż nasze Archiwum jest oparte przede wszystkim na relacjach osób biorących udział w walce z Niemcami na terenie tzw. Okręgu Rzeszy Gdańsk- Prusy Zachodnie (to niemiecka nazwa przetłumaczona na j. polski), który m.in. obejmował przedwojenne województwo pomorskie, Wolne Miast Gdańsk oraz część Prus Wschodnich. W strukturach Polskiego Państwa Podziemnego to teren działalności Pomorskiego Okręgu Związku Walki Zbrojnej-Armii Krajowej.

Na tym terenie działały różne organizacje konspiracyjne ogólnopolskie takie jak np. Armia Krajowa i lokalne m.in. takie jak np. Tajna Organizacja Wojskowa „Gryf Pomorski”. Konflikt we władzach naczelnych „Gryfa” (śmierć Gierszewskiego Józefa , Komendanta Naczelnego latem 1943 r.) spowodował rozłam w organizacji i przejście wielu członków w szeregi Armii Krajowej. W tym czasie na tym terenie bardzo aktywnie działała Polska Armia Powstania kierowana przez Stanisława Lesikowskiego, który także, zgodnie z rozkazem Naczelnego Wodza (gen. W. Sikorskiego), podporządkował swoją organizację, wraz z działającymi oddziałami partyzanckimi, AK.

Korzystając z okazji, przedstawiam Pani moją prośbę:

- jaka jest dokładna data śmierci śp. Kazimierzy Lehman, czy można prosić o JEJ zdjęcie,
- czy mogę prosić o aktualny adres Pani Marty Plichty,
- proszę o zdjęcie Ojca Pani i może dokumenty potwierdzające Jego działalność i inne materiały dotyczące Jego życia.

W załączeniu przesyłam ostatni numer „Biuletynu”, który pozwoli Pani zorientować się w naszej działalności.

Łączę pozdrowienia z szacunkami

www.um.torun.pl/AK, www.zawacka.pl, fapak@wp.pl

KONTO:

82 1090 1506 0000 0000 5002 0244

KRS 00000 41692

1. Józef Rolbiecki określany jest jako komendant gminy Dziemiany Tajnej Organizacji Wojskowej „Gryf Pomorski”, od maja 1943 r. do 21 marca 1945.

2. Plichta Marta z d. Rolbiecka ps. „Bławatek” ur. 25.01.1917 w Trzebuniu córka Maksymiliana i Moniki z d. Gowin, siostra Bronisława Rolbieckiego.

Z relacji własnej Marty Plichty z d. Rolbieckiej złożonej w naszym Archiwum wynika (sygnatura akt K:10/10 Pom.), iż w czasie okupacji mieszkała u swego brata Bronisława i pomagała w prowadzeniu gospodarstwa, by nie zastać wywieziona na roboty przymusowe do Rzeszy. W 1942 r. poznała ukrywającą się Marią Łabacką, prowadzącą tajne nauczanie w leśniczówce Dunajki. Doksztalała się, a później sama prowadziła tajne nauczanie. W kwietniu 1943 została zaprzysiężona przez Jana Szalewskiego ps. „Soból”, dowódcę oddziału partyzanckiego kryptonim „Szyszki” do Tajnej Organizacji Wojskowej „Gryf Pomorski”, a w maju 1944 r. do Armii Krajowej. W tym okresie była zastępczynią Stefanii Łesikowskiej ps. „Jaskółka”, komendantki (referentki) Wojskowej Służby Kobiet Inspektoratu Tczewsko-Chojnickiego Armii Krajowej. W mieszkaniu w Trzebuniu koło Dziemian ukrywała rannych partyzantów, wyszukiwała dla nich także innych lokali. Dostarczała żywność, odzież, lekarstwa do bunkrów partyzanckich. Przenosiła tajne meldunki, prasę konspiracyjną, ukrywała broń (w stogach pod lasem). Organizowała i wysyłała paczki żywnościowe do obozu w Potulicach i Stutthofu (niektóre sama zawoziła do Potulic). Razem ze S. Łesikowską dostarczała żywność i owoce do obozu pracy Żydówek w Dziemianach. Dom w Trzebuniu okresowo był kwaterą komendy Inspektoratu Tczewsko-Chojnickiego Armii Krajowej oraz Wojskowej Służby Kobiet (WSK kryptonim służb kobiecych w Armii Krajowej). Latem 1944 r. kwaterowała tu komendantka WSK Stefania Lesikowska ps. „Jaskółka”, z którą opiekowała się wraz z siostrą Marią rannym Janem Szalewskim. Poszukiwany przez Niemców Jan Szalewski ukrywał się na polu należącym do Bolesława Rolbieckiego (był sołtysem), a później w zabudowaniach.

Stefania Lesikowska w swojej relacji podaje, iż współpracowała z Martą już w 1942r., będąc członkinią Polskiej Armii Powstania, którą kierował Stanisław Lesikowski.

Maria Plichta ps. „Bławatek” została odznaczona Krzyżem Armii Krajowej (nr 18882) i Medalem Wojska po raz 1, 2 i 3 (nr 23242).

3. Kazimiera Lehmann z domu Rolbiecka ps. „Kazia” ur. 26 VIII 1916 r. w Dziemianach córka Franciszka i Heleny z zawodu nauczycielka. W czasie okupacji ukrywając się w leśniczówce Dunajki, prowadziła tajne nauczanie, współpracując z Marią Łabacką. Prawdopodobnie była łączniczką ks. Józefa Wryczy ps. „Rawicz” prezesa Rady Naczelnej Tajnej Organizacji Wojskowej „Gryf Pomorski”, który w 1943 r. wycofał się z działalności w TOW „Gryf Pomorski” z powodu konfliktu w kierownictwie tej organizacji oraz łączniczką

FUNDACJA

GENERAŁ ELŻBIETY ZAWACKIEJ

ARCHIWUM I MUZEUM POMORSKIE ARMII KRAJOWEJ
ORAZ WOJSKOWEJ SŁUŻBY POLEK

4

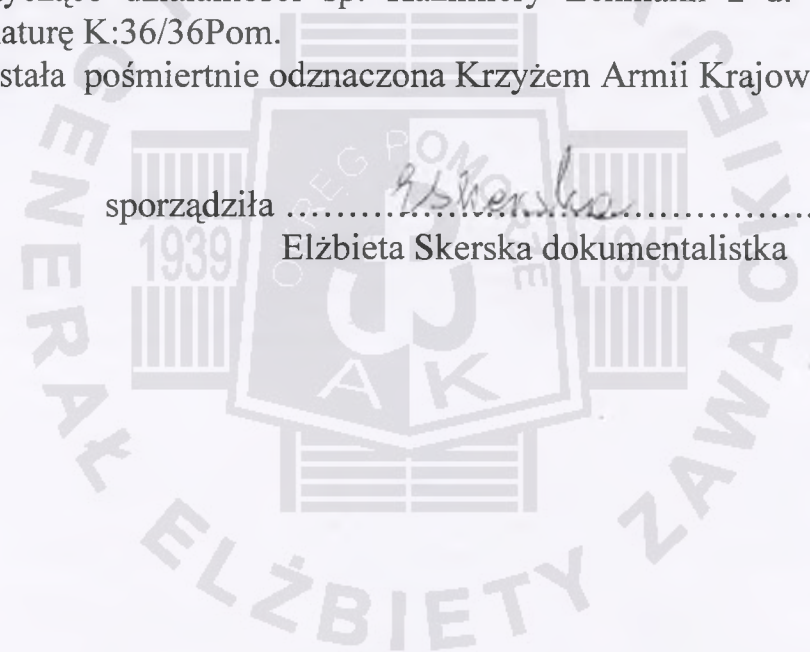
Stanisława Lesikowskiego ps. "Las" od pierwszej połowy 1941 r. do listopada 1943 r. komendantem Obwodu AK Kościerzyna Polskiej Armii Powstania (od listopada 1943 komendant Obwodu AK Kościerzyna) lub „Sobola” – Jana Szalewskiego dowódcy oddziału partyzanckiego od maja 1942 r. Tajnej Organizacji Wojskowej „Gryf Pomorski”, który wiosną 1943 r. podporządkował Stanisławowi Lesikowskiemu (Polskiej Armii Powstania), a po aresztowaniach i rozbiciu Pol. Armii Powstania w 1943 r., w listopadzie 1943 r. przeszedł do Armii Krajowej. Wspomniany oddział partyzancki nosił kryptonim „Szyszki”.

W posiadanych materiałach źródłowych podaje się dwie daty śmierci śp. Kazimierzy w Potulicach : 21 III 1943 i 21 III 1944. Która jest prawdziwa ? Została aresztowana z mężem i dwojgiem dzieci za współpracę z partyzantką.

Materiały dotyczące działalności śp. Kazimierzy Lehmann z d. Rolbieckiej posiadają sygnaturę K:36/36Pom.

Kazimiera została pośmiertnie odznaczona Krzyżem Armii Krajowej (nr 18883).

sporządziła
Elżbieta Skerska dokumentalistka

BIURO FUNDACJI • 87-100 TORUŃ

UL. PODMURNA 93

TEL. 0048 56 65 22 186

www.um.torun.pl/AK, www.zawacka.pl, fapak@wp.pl

KONTO:

82 1090 1506 0000 0000 5002 0244

KRS 00000 41692

Wydrukowane ze stron: poczta.wp.pl

Data: Niedziela, 15 Lipca 2012 21:45

Od: Maria Mika <maryla.mika@wp.pl>

Do: <fapak@wp.pl>

Temat: do p.Elżbiety Skerskiej

Załączniki: [Kazimiera Lehmann.ipg \(435,2 kB\) POKAŻ USUN](#)
[Józef Rolbiecki.ipg \(447,2 kB\) POKAŻ USUN](#)

Bardzo dziękuję Pani za otrzymane materiały.

Telefonicznie dowiedziałam się, że przebywa Pani na urlopie, więc nie spieszyłam się z odpowiedzią.

Otrzymane materiały zaskoczyły mnie i na plus i na minus.

Jak się Pani domyśla, in minus były dane o moim Ojcu Józefie, a raczej ich brak. Zdaję sobie sprawę z faktu, że jeżeli ich nie ma, to ich Pani nie wyczaruje.

Pozytywne zaskoczenie to wiadomości o Marcie a przede wszystkim o Kazimierze. Nie wiedzieliśmy, że Kazimiera działała w "Gryfie", nawet jej córka nie wiedziała.

Zabrakło mi wiadomości o Władysławie, rozmawialiśmy o nim.

Do mojej rodziny należy jeszcze Bronisław, Antoni, Bronisława, Teofil i Maria, wspomniana w tekście o Marcie.

W teście jest też Maria Plichta, co zapewne jest literówką.

Chciałabym wiedzieć, czy nic o nich nie ma, czy nie szukała Pani tych osób. Czy mogę prosić o uzupełnienie tych osób?

Odpowiadając na pytania,

--Kazimiera zmarła 21.03.1944, a ur. się 26.08.1916 ale w Trzebuniu, nie w Dziemianach.

--Marta Plichta zm. 18.10.2000 r. i jest pochowana na cmentarzu w Brodnicy Górnej, na Kaszubach.

--Józef, mój Ojciec, miał w "Gryfie" pseudonim "Kamień".

Wiem to z opowiadań Ojca, tylko to zapamiętałam, oraz z życiorysu pisanego przez Ojca dla ZBoWiD-u.

Posiadam ksero dokumentów Ojca ze ZBoWiD-u, czekam na materiały z IPN.

Po ich otrzymaniu napiszę notatkę o Ojcu lub prześlę ksera dokumentów. W zał. zdjęcia.

Jeśli jeszcze coś potrzebne, proszę pytać. Proszę też o wyrozumiałość, teraz ja wybieram się na urlop.

Mam jeszcze pytanie o Krzyż Armii Krajowej. Jak dowiedzieć się kiedy był nadany? Czy można otrzymać tę legitymację lub jej kopię? Jak to załatwić? Wiem, że pytań dużo i niekoniecznie do Pani, ale może mi Pani coś podpowie.

Pozdrawiam

Maria Rolbiecka-Mika

FUNDACJA
 Archiwum i Muzeum Pomorskie
 Armii Krajowej oraz Wojskowej Służby Polek
 w Toru **DRUKUJ**
 Wpłynęło dnia: 18.07.2012
 L. dz. 1106 / Pam 410/12
 Załączniki:
 Referent:

VI. Fotografie: Lehmann Kazimiera:

1. Kserokopia zdjęcia Lehmann Kazimiera;
Józefa Dolbieckiego (brata) k. 2 s. 1-2

1

Lehmann Kazimiera

zab. do e-mail z 15.07.2012 r.
sob. 2. W

Josef Kolbicki

Sal. do e-mail z 15.07.2018 - w. IV

T: K: 36/36 Jan. Kosińska

Lehmann Kosińska

Wzrosty informacyjne
k. 7

1
 2 36 Pom 3 3 P.K. Kosińska 1
 4. † Lehmann Rozumira 5. Rolbicka
 6 Franciszek i Helena 7
 8 "Maria"
 9 26. VIII 1916
 10 1939 11 21 III 1943
 12 vel. Stefani Szalowski obóz w Potulicach
 "Zaskótki" 457P 36/P / kwiecień do września

K 389/18883
 MW -

verte

Archiwum 22, vol 36 Pom

PK 2
obrs. Kościużyki

+ Lehmann Karimewa
z d. Rolbucke

urodz. 26. VIII 1916 r

rodzice Franciszek i Helena

zginęła 21. III 1943 w Potulicach

Zabrana do obozu jako niewiniątka, prowadząca
tajne nawiązanie w Drukarskiej pod Kościużkami

źródła: ml. Jankowski (Krotka wzmianka)
brat, mieszkający w Kościużkach podlega 28 X 1944.
"za polskość; zbite w domu; niekomunikatywność
wada kontakty z partyzantami; wynosiła żywność
do "bazy" "Gromy Pom"

36 Pom

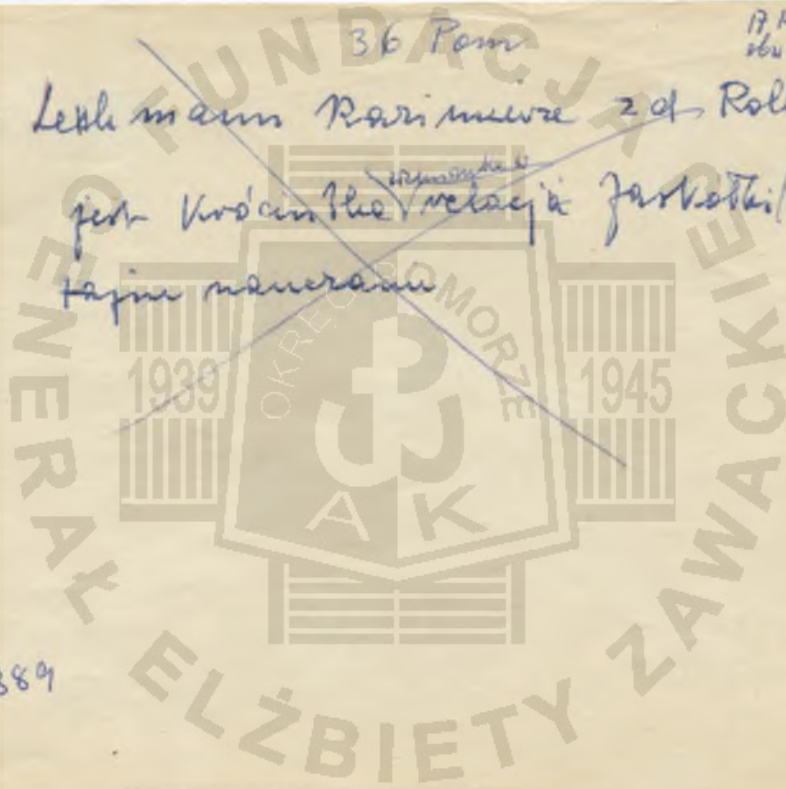
AK
obu noszący 3

+ Letli mam Kari mewa z of Rolbichie

jedn wodanthe ^{innowacja} relacja Jarkotti(?) 47/P

fajni mawerami

K 389

rel 36 4
+ Lehmann Kazimiera, z d. Rolbiecka Kościerzyna

/26.VIII 16, + 21.III 43/, ur. w Dziemianach,
c. Franciszka i Heleny
Z zawodu nauczycielka uczyła tajnie dzieci w Dzie-
mianach, ukrywając się od początku wojny w leśni-
czówce Dunajki. Była prawdopodobnie łączniczką
"Rawicza" ks. Wryczy - prezesa Rady Naczelnej TOW
"Gryf Pomorski" oraz "Lasa" Stanisława Lesikows-
kiego, kmdta obw. AK Kościerzyna. Aresztowana jako
podejrzana o kontakty z partyzantką, zbita okrut-
nie, wywieziona wraz z mężem i 2 dziećmi do obozu
w Potulicach, gdzie zmarła. Tamże pochowana.

Zbiory E. Zawackiej, poz. 36 Pom.

Źródła: rel. brata Rolbieckiego z Kościerzyny
rel. kuzynki Marty Plichty, Stare Czaple

K 384

Pomere 5.21.2.13. Obie Potulice ¹⁴

+ LEHMANN KAZIMIERZ ed. Polbicka 5

Franciszek i Helena

26. VII. 1916

44

21. III. 1916 Potulice

Widzyszy dress, Janek tydzysty, oskur
Bydgoszcz 1946 str. 110 por. 1046

por. Kascecyzna

verte

4B

2) Notatka „faktki” nr. 36/5 dbr. w arch. z. Ławackiej
w obozie była krótkim doswiadczalnym.
Jako nancy celka, która prowadziła 11 m. dzieci
w Dziwni anade pu- Koscielnym, została zabrana
do obozu w Podulicach.

w Podulicach nie było krótko doswiad-
czek.

3)

36/Pom 6

Lehmann Kazimiera
Nazwisko i imię

Rolbiecka
Nazwisko panienskie

Franciszek, Helena
Imiona rodziców, nazwisko matki

26 sierpnia 1916r. Dziemiany pow.
Data i miejsce urodzenia Koscerzyna

21 marca 1943r. Potulice
Data i miejsce śmierci, ew. przyczyna

ZRÓDŁA I ZAPISY BIOGRAFICZNE
rel 36/P i map

OKREG POMORZE
1920
1945
Nr obczu

FUNDACJA
ELŻBIETY ZA
verte
verte

za Polskę zbita w domu zekomo utczy
wata, kontakty z Partyzantami.

(Brat) opowiada że wynosiła żywność do bazy
"Gryfu Ponaorskiego".

Za tę przysługę odater życie w Potulicach,
Polniecki.

Kowienyna 28.74.

7 Dziemiary
par. Koscierski

KOŚCIERZYNA
TOW. Gryf Pomorski
ZKŻ. - AK

+ 1943 LEHMANOWA KAZIMIERA 7

rob. Staszkie poległ. Mest. Walki... 5 236
m. i now. w Dziemiary i par. Koscierski
z d. Rolbicka

Liganczka TOW. Gryf Pomorski, ora
Komenda Obszaru AK KOŚCIERZYNA

Województwo Pomorskie
ELŻBIETY ZAŁOŻYŁY

krót.
srodka
Rohrkelei -
Michela Marta

ans.
Kosciuszki
stare czołowe pow. kasztury

+ Lehmann
Rohrkelei
Kazimiera

Kosciuszki

Lehmann Katarzyna

ZESKANOWANE

